

CERAMICA GETICĂ DIN AȘEZAREA HÂRȘOVA- „LA MOARĂ” (JUD. CONSTANȚA), AFLATĂ ÎN EXPOZIȚIA MUZEULUI „CARSIUM”, HÂRȘOVA

Constantin NICOLAE

Rezumat: Așezarea getică „La Moară” a fost descoperită, în urmă cu aproape o jumătate de secol, în imediata apropiere a orașului Hârșova (Plan 1). În anul 1987, în urma unor ample lucrări industriale, a fost afectată și distrusă în cea mai mare parte. S-au executat, cu această ocazie, săpături de salvare iar excavațiile au permis recuperarea unei cantități importante de material ceramic. Studiul de față pune în discuție materialul ceramic din această așezare, aflat expus la Muzeul Carsium- Hârșova. Acesta provine atât din recuperari (95, 98%) cât și din săpăturile de salvare (4, 02 %). Lotul este format din 73 piese, grupate astfel: farfurii (3 ex.), castroane (5 ex.), căni (4 ex.), vase provizii (7 ex.), oale borcan (34 ex.), cești (16 ex.), vase miniaturale (3 ex.), cupe (1 ex.).

I. Farfurii. Fig. 1, A-C; Pl. I, 1-3. Pastă grosieră, cu degresant mare în compoziție, realizate prin modelare. Execuția este stângace, în toate cazurile se disting amprente de la modelare. Pentru astfel de exemplare nu cunoaștem analogii. Probabil sunt forme care imită farfuriile executate de producători romani.

II. Castroane. Fig. 1, D-F; 2, A-B; Pl. I, 4-8. Sunt confecționate din pastă omogenă, cu degresant în compoziție, angobă exterioară, cu aspect lucios uneori. După analogii se datează între sec. IV-III a. Chr., - până în sec. I p. Chr., la Răcățau, Piscul Crăsani, Bordușani.

III. Căni. Pastă grosieră insuficient omogenizată, cu degresant în compoziție, culoare bej sau gri, aspect friabil. Modelarea este grosolană. Astfel de exemplare se găsesc în așezări getice de epocă romană cum este cea de la Horia (Tulcea) sau cele din Muntenia (Mătăsaru).

IV. Vase de provizii. Fig. 3, A-F; 4A; Pl. II, 5-9. Sunt vase cu diametrul mare la gură, în unele cazuri peste 30 cm, pastă grosieră cu degresant mare (pietricele, cioburi pisate, cochilii), angogă la exterior, ornamente diferite (predomină brâul alveolar pe buză și corp (la ex. 5, 9, Pl. II se utilizează ornamentul cu „pieptenele” sau „măturica”; la ex. 1, Pl. III, sunt brâuri alveolare verticale și oblice pe corp). Analogii în așezările și fortificațiile din sec. II a. Chr. până în cele de epocă romană din sec. II-III (Bâta Doamnei, așezările din Transilvania, la Histria, Bugeac, Valul lui Traian).

V. Oalele borcan. Fig. 4, B-9, E; Pl. III, 3- VIII, 6. Reprezintă tipul cel mai des întâlnit în așezare. Majoritatea vaselor sunt descoperite fragmentar (părți din buze, corpuri sau funduri întregi), sparte chiar în timpul lucrărilor de excavații. Cronologia este diferită, cu analogie de la exemplare tipice sec. II-I a. Chr. (Pl. V, 6; Pl. VII, 5), descoperite în Transilvania, sau Bâtca Doamnei și Grădiștea, până la cele din secolele I-III (Enisala, Bugeac, Histria, Aliman, Frecăței, Horia etc.).

VI. Ceașca getică. Se disting în principal două tipuri: ceașca simplă și cea cu corpul ornamentat. Ceașca simplă (Fig. 9, F-11, B; Pl. IX, 1-X, 3) poate avea sau nu toartă; are corpul tronconic, este modelată din pastă grosieră în general de culoare bej. Exemplare similare se întâlnesc din sec. II a. Chr. și până în sec. IV p. Chr. într-o serie largă de așezări și fortificații: Histria, Grădiștea, Poiana, Pecica, Orlovka, Bordușani, Horia, Barboși, Tomis, până în comunitățile Sântana de Mureș-Cerneahov. Piesele cu decor (Fig. 11- C 12, C; Pl. X 4- XI, 4) au brâuri alveolare pe buză sau corp, pastă grosieră bine omogenizată și cu o angobă exterioară, uneori. Sunt exemplare ceva mai timpurii cu analogii în așezările autohtone din Transilvania (sec. I a. Chr. – I p. Chr.) sau așezările de epocă romană din Dobrogea (sec. II-III) în cazul celor mai târzii.

VII. Vase miniaturale. Sunt reprezentate prin câteva exemplare: un recipient (Fig. 128; Pl. XI, 5) destinat păstrării unei substanțe, după irizațiile din fundul vasului, cu analogii în secolele II-I a. Chr. la Grădiștea și Histria; un vas mic cu corpul bombat și butoni alungiți pe corp (Fig. 12 E; Pl. XI, 6), pentru care nu cunoaștem analogii și o ceșcuță miniaturală cu toarta „oarbă”, alveole pe buză și toartă, cu analogii la Grădiștea, pentru sec. II-I a. Chr.

VIII. Cupa. Este ultimul tip de vas prezentat. S-a recuperat un picior (Fig. 12 G; Pl. XI, 8) de cupă, pastă cu angobă bej – maroniu cu aspect lucios și urme de lustruire a pastei. Analogii la Bordușani și Poiana, pentru sec. II-I a. Chr.).

Deși avem în față un lot relativ mic de vase, totuși se pot trage unele concluzii preliminare. În primul rând se constată abundența oalelor borcan (46, 6%), urmate apoi de cești (22%), caracteristici întâlnite și în alte așezări. Sunt tipuri și exemplare pentru care nu sunt analogii, ceea ce poate sugera o activitate de producție proprie. Apoi, materialele descoperite nu obligă la o încadrare cronologică strictă. Deși s-a avansat punctul de vedere potrivit căruia așezarea se datează din a doua jumătate a secolului I p. Chr., până la mijlocul, sau către cea de-a doua jumătate a secolului al II-lea, materialele prezentate au analogii largi, de la mijlocul și ultima fază a *Latène*-ului, până în secolele II-III și chiar în secolul al IV-lea. După ce se va analiza și ceramica romană din așezare, se poate relua discuția cu privire la cronologia ei.

Materialele prezentate aduc noi dovezi asupra fenomenelor economice și etno-culturale petrecute în așezările autohtone în perioada dinainte și după instalarea administrației romane la Dunărea de Jos.